

ÖSSZEFOGLALÓ – KIEMELT TÉMA

A KÁBÍTÓSZERREL ÖSSZEFÜGGŐ EURÓPAI KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSOK JOBB MEGISMERÉSE FELÉ

Bevezetés

A kábítószerek-probléma kezelésére irányuló politikai akarat Európában nem csak a megfelelő stratégiák kialakításán, hanem az azok végrehajtására szánt közpénzek nagyságán is tetten érhető. Az EU kábítószerek-ügyi cselekvési tervének (2005–08) egyik célja, hogy becslések készüljenek a kábítószerekkel összefüggő költségvetési kiadásokról. Ez az európai politikai struktúrák és kormányzati elszámolási rendszerek sokfélesége miatt számos kihívást rejt magában. Egy közös, a rendelkezésre álló adatokat és becsléseket az elfogadott besorolási rendszerek alkalmazásával ötvöző módszer tesztelése céljából ez a kiemelt téma összegyűjtötte a Reitox nemzeti fókuszpontok és az EMCDDA más partnerei által a költségvetési kiadásokra vonatkozóan megadott aktuális számadatokat. A módszertan bevezetése és finomítása révén idővel biztosabb számadatok fognak születni, egyúttal javul az eredmények országok szerinti összehasonlíthatósága, ezáltal tisztább képet kaphatunk arról, hogy valójában mennyit is költenek az európai kormányok erre a fontos kérdésre.

A költségvetési kiadások meghatározása

- A „költségvetési kiadás” kifejezés egy állam kormánya által az egyes funkcióinak végrehajtása érdekében megvásárolt/felhasznált áruk és szolgáltatások értékét jelenti. A kábítószerek-politikai beavatkozások gazdasági értékeléséhez az első lépés a kormány kábítószerekkel összefüggő kiadásainak számszerűsítése. Az ebből az értékelésből származó információk felhasználhatók annak eldöntéséhez, hogy a kívánt eredményeket sikerült-e elérni.
- A kábítószerekkel összefüggő európai költségvetési kiadások első becslésének elkészítéséhez ez a kiemelt téma két elemet használ fel: a „címkézett” és a „nem címkézett” kiadásokat, hogy mind a hivatalos kormányzati költségvetésből származó eltervezett kiadásokat, mind a többi kiadási tétel becsült összegét tartalmazza; ez utóbbiakat azonban nehéz kifejezetten a kábítószerek-problémára szánt kiadásként azonosítani, mivel gyakran nagyobb programokba vagy intézkedésekbe ágyazódnak be (például a rendőrség rutinszerű bűnüldözési fellépéseibe).

A jelentés módszertana

- A 2007-re vonatkozó országos beszámolási gyakorlat keretében az EMCDDA 27 EU-tagállamban, Norvégiában és az EU tagjelölt országokban működő nemzeti fókuszpontjainak (NFP-k) hálózata országonként meghatározta a kábítószerekkel összefüggő címkézett kiadásokat. Az NFP-eket arra kérték, hogy a 2005-ös pénzügyi évre vonatkozóan a központi kormányzat, vagy regionális és helyi önkormányzatok költségvetése év végi beszámolóinak áttekintése után sorolják fel az ezekben talált összes, kábítószerekkel összefüggő tételt.
- Annak érdekében, hogy a költségvetési kiadások időbeli és országonkénti összehasonlítása következetesen történjen, a címkézett kiadásokat két rendszer segítségével csoportosították: a kormányzati funkciók nemzetközi osztályozása (COFOG) és a kábítószerek-programok Reuter-féle felosztása szerint. A COFOG a funkciók, avagy az általános kormányzati egységek által, különféle kiadások révén elérni kívánt társadalmi-gazdasági célkitűzések részletes osztályozása. A kábítószerekre szakosodott programok Reuter-féle felosztása a kábítószerekkel összefüggő politikai programok valószínűsíthető hatásait veszi figyelembe (ilyen a megelőzés, a kezelés, a végrehajtás vagy az ártalomcsökkentés).
- Sajnos a kábítószerekkel összefüggő költségvetési kiadások közül nem mindegyik azonosítható ilyen kiadásként a költségvetésekben, illetve az év végi beszámolóiban. E probléma leküzdése érdekében speciális modellezési módszereket használtak a más programokba és beavatkozásokba beágyazott összegek felbecsülésére. Ezt a fajta nem címkézett kiadást fentről lefelé haladó költségvetési módszerrel határozták meg, hogy fel

lehesen becsülni a kábítószer-használattal alkalmi összefüggésbe hozható kiadások arányát. Az NFP-k lehetőség szerint igyekeztek feltárni a „kábitószer-használatnak tulajdonítható ráfordítási arányszámokat”, és olyan megfelelő definíciókat javasolni ehhez, amelyek alkalmasak a kábítószerrel összefüggő nem címkézett kiadások felbecsülésére két COFOG funkción belül: a közrend és közbiztonság (pl. rendőri szolgálatok, büntetőbíróóságok, börtönök) és az egészségügy (azaz gyógyszerek, járóbeteg-rendelés, kórházak és közegészségügyi szolgálatok) funkciójának keretében.

Az első eredmények

- A 30 ország közül huszonhárom (77%) vette figyelembe a címkézett kiadásokat a kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások kiszámításakor, ezen belül 21 ország részleteket is közölt az ilyen kiadásokról, kettő pedig összesített formában adott tájékoztatást. Tíz ország (33%) COFOG-kódokat rendelt a részletes címkézett kiadásokhoz, nyolc (27%) pedig a Reuter-féle osztályozást használta.
- A nem címkézett kiadásokat illetően 9 ország (30%) jelentett be a közrendre és közbiztonságra szóló becsléseket, és hat ország (20%) a kormány egészségügyi funkcióira vonatkozókat.
- A kifejezetten kábítószerrel összefüggőként címkézett összes kiadás százalékos aránya országonként 1% és 47% között mozgott. A közrendre és közbiztonságra fordított címkézett kiadások többsége a börtönök (31%) és rendőri szolgálatok (16%) működését fedezte, míg a bíróságok mindössze 0,06%-ért feleltek. Az egészségügyön belül a címkézett kiadások főként a járóbeteg-ellátást (68%) és a kórházi szolgáltatásokat fedezték, kisebb mértékben a gyógyszereket (7%) és a közegészségügyi szolgálatokat (7%).
- A nem címkézett kiadások alapján készült becslések szerint másként oszlanak meg a kiadások az egészségügy, illetve a közrend és közbiztonság között. Az egészségügyre fordított teljes becsült összeg (828 millió EUR) éles ellentétben áll azzal, amit ugyanezek az országok a becslések szerint közrendre és közbiztonságra fordítanak (6,07 milliárd EUR). Országonként nézve a rendőri szolgálatokra, bíróságokra és börtönökre fordított, kábítószerrel összefüggő nem címkézett kiadások a közrendre és közbiztonságra szánt általános kormányzati kiadások 2–11%-át jelentették, míg a címkézett kiadásokon belül ugyanezekre a funkciókra 0,15–1,25% közötti arány jutott. Az egészségügyre fordított teljes általános költségvetést tekintve jobban összemérhető tartományokat lehetett megfigyelni (a nem címkézett kiadások 0,03–0,51%-a, szemben a címkézett kiadások 0,02–0,8%-ával). Ez azt jelenti, hogy bár a közrend és közbiztonság területét érintő kiadások magasabbak, mint az egészségügyi funkcióra jutók, az egészségügyi kiadások nagyobb mértékben jelen a könyvelési dokumentumokban.
- Az országok általában véve jelentős mennyiségű, jó minőségű információval rendelkeznek a kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadásokról. 2005-re vonatkozóan 11 országban összesen 15,4 milliárd eurót azonosítottak kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadásként, amely nemzeti GDP-jük 0,05–0,48%-át tett ki. Miután a tanulmányban ezeket a számadatokat kivetítették a többi országra, az említett évre vonatkozó, kábítószerrel összefüggő európai költségvetési kiadásokat összesen 34 milliárd euróra becsülték, ami az összes ország összesített GDP-jét tekintve 0,3%-nak felelt meg. Ez azt jelenti, hogy 2005-ben egy európai ország a GDP-be befolyt egymillió euróból átlagosan 3000 eurót költött állami szinten a kábítószerrel összefüggő kérdésekre. Ez egy európai polgárra vetítve átlagosan évi 60 euro kiadásnak felel meg.

Következtetések

- Az ebben a kiemelt témában bemutatott számadatok jelzésértékűek, és egyelőre kerülni is kell az országok közötti összehasonlítást. A kábítószerrel összefüggő kérdésekhez tartozó költségvetési sorok még mindig túl általánosak, összefoglalóak, túl sok tételt fognak össze, vagy egyszerűen felismerhetetlenek. A jelentésben használt becslési módszerek továbbra is heterogének, ezért finomítani kell azokon.
- A jelentésben meghatározott költségek többnyire központi kormányzati szintű költségvetési kiadásokra vonatkoznak. Ha a jövőben az országos alatti kormányzati szintek kiadásai is szerepelni fognak, az bizonyára megnöveli a becsült költségvetési kiadások összegét.
- Ez a kiemelt téma arra hívja fel a figyelmet, hogy a költségvetési kiadásokról rendelkezésre álló adatokat tovább kell javítani és finomítani. A költségvetési kiadásokra vonatkozó becslések

(¹) A kiválasztott országok által alkalmazott becslési eljárások bemutatását lásd a <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues/public-expenditure> címen.

elkészítéséhez javasolt, ebben a kiemelt témában is alkalmazott kettős módszertan kezdetleges ugyan, de megvalósíthatónak, és tudományosan is elég szilárdnak bizonyult.

A kiemelt témák között minden évben három, érdeklődésre számot tartó témáról jelenik meg mélyreható elemzés. A kiemelt témák az EU-tagállamok és tagjelölt országok, valamint (az EMCDDA munkájában 2001 óta részt vevő) Norvégia által a nemzeti jelentési rendszer keretében az EMCDDA részére átadott információkon alapulnak.

Valamennyi kiemelt téma (angolul) és ezek összefoglalói (23 nyelven) elérhetők az EMCDDA weboldalán: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>